

Sala Dalles - Bucuresti

Trecem adesea pe lângă Sala Dalles - Universitatea Populară din București. Unii frecventează cursurile de pregătire organizate aici, alții vizitează expozițiile găzduite de clădirea cu o îndelungată istorie. Dar nu știm că aceasta a fost creată datorită generozității Elenei Dalles.

Familia Dalles, Ioan și Elena, era una dintre cele mai bogate din România sfârșitului de secol XIX. Numele era unul grecesc, ca și originea lor, dar cei doi, aflați la a nu se știe câta generație pe pământ românesc, se adaptaseră în totalitate stării de lucruri de aici. Averile familiei numărau sute de pogoane de teren, aproape 1.500 de hectare de pădure și nenumărate imobile într-unele dintre cele mai bune zone ale Bucureștiului de atunci: bd. Brătianu, str. Lipscani, str. Șelari, str. Gabroveni. Dar familia Dalles își stabilise reședința la moșia din Bucșani, situată nu departe de București, în județul Dâmbovița. Aici primeau adesea oameni de cultură, pe care îi sprijineau în preocupările lor artistice și intelectuale.

Încercările sorții

Cu toată faima și prestigiul pe care și-l crease, familia a fost lovită în modul cel mai crunt de soartă. În 1871 se naște primul moștenitor, George, care moare însă la numai doi ani. Peste alți doi ani, durerea părinților este alinată de nașterea unei fetițe, pe care o vor numi Dora. Apoi în familia Dalles se mai naște, în 1879, un alt băiat, Ioan. Dar destinul îi va lovi din nou. În 1886, Ioan Dalles încetează din viață, lăsând-o pe Elena să crească singură fetița de 11 ani și băiețelul de numai 7 ani. Cu toată durerea, Elena își crește copiii în credință și cu milostenie față de cei săraci. Sătenii din Bucșani cunoșteau și apreciau familia pentru dărnicia ei în merinde sau bani, mai ales atunci când îi știau la nevoie. Sau dacă în sat se întemeia o familie nouă, familia Dalles o dăruia cu lucruri de preț, folositoare unei noi gospodarii. Elena nu s-a gândit să-și refacă viața, fiind dedicată trup și suflet creșterii lui Ioan și a Dorei. Soarta nu a lăsat-o însă pe Elena să se bucure de cei doi copii decât puțin timp. La șase ani după pierderea soțului, moare și Dora, la numai 17 ani. Deși sleită de pierderile celor mai dragi ființe, Elena va mai îndura încă o lovitură: în 1914 moare și ultimului său fiu, Ioan. Astfel, Elena rămâne singură pe lume.

Credința în Dumnezeu

Cu toate loviturile sorții, Elena nu și-a pierdut credința în Dumnezeu. A încercat să rostuiască cât mai bine averea care îi rămăsese, cifrată la peste jumătate de miliard de lei (o sumă imensă pentru primele decenii ale secolului al XX-lea). Face nenumărate acte de caritate către spitale, școli, biserici, instituții de cultură. De altfel, lasă prin testament acestor instituții o parte din agoniseala familiei și a înaintașilor săi. Dar cea mai parte a averii ei o cedează Academiei Române. Printre moștenirile lăsate instituției academice se aflau o clădire din Capitală, din str. I.C. Brătianu (astăzi bd. Nicolae Bălcescu), numărul 12, și terenul adiacent imobilului. Academia trebuia să înființeze însă aici o fundație culturală care să se numească Ioan I. Dalles, cel din urmă copil al său. Elena voia ca forul academic să construiască o clădire frumoasă, care să adăpostească săli de expoziții de sculptură, arhitectură, pictură sau țesături și costume naționale. Cu această ultimă dorință, Elena va înceta și ea din viață, în anul 1921, și, odată cu ea, întregul neam Dalles.

Dorința împlinită

Fundația Dalles se va naște însă abia în anul 1932, după 11 ani de la moartea Elenei. Cu toate că existau resursele financiare necesare, Academia Romană a trebuit să ducă îndelungate „lupte” pentru a intra în posesia averii primite. S-a judecat mai întâi cu chiriașii care stăteau în clădirile lăsate de Elena Dalles. Apoi a intrat în litigiu cu Primăria Capitalei, care expropriase o parte a terenului, pentru a realiza un nou plan de sistematizare a orașului. Dar, în ciuda tuturor acestor probleme, Academia a început

lucrările la clădirea Fundației Ioan Dalles. După soluționarea litigiilor, sediul este finalizat și se inaugurează cu mare fast în 1932, în prezența a numeroși oameni de cultură, a membrilor Academiei, a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române, Miron Cristea, a primarului Bucureștiului, Dem I. Dobrescu.

Fundația Ioan Dalles

Așa cum își dorise Elena, Fundația Ioan Dalles era un lăcaș de cultură. Expoziția inaugurală a adunat lucrări ale pictorilor Nicolae Grigorescu, Ion Andreescu sau Ștefan Luchian. Tot aici vor concerta celebri muzicieni ai vremii ca George Enescu sau Mihail Jora. În sălile de conferințe vor răsună glasurile altor nume mari, precum Virgil Madgearu, Mihail Sadoveanu, Camil Ressu, Alexandru Philippide sau Demostene Botez. Înainte de război, Fundația Ioan Dalles era unul dintre cele mai apreciate locuri pentru oamenii de cultură ai timpului, dar nu numai, aici venind toți iubitorii de frumos și de învățătură.